

SELÇUKLULAR DÖNEMİNDEN KALMA

BİR VEFAİ ZAVİYESİ

(Şeyh Marzubân Zaviyesi)

Doç.Dr.Hasan YÜKSEL

Orta Asya'dan Anadolu'ya doğru vukubulan muhaceratın göç yollarındaki ıssız geçitler üzerinde teşekkül etmiş olan zaviyelerin tarihine ilişkin yapılacak araştırmalar için -diğer zaviyeler de dahil- en derli toplu belgeler yine bu müesseselerin zaviyedârlarınca, zaman içinde biriktirilmiş olan beratlar, vakfiyeler, temliknameler vs. belgelerden oluşan ve bugün özel şahısların elinde bulunan zaviye arşivleridir. Bu tür zaviye arşivlerine dayanılarak yapılan araştırmalardan ilk akla gelen çalışmanın biri Ahmet Yaşar Ocak¹ ve diğeri de Saim Savaş² tarafından yapılmıştır. İşte burada, böylesi bir dökümanla Şeyh Marzubân Zaviyesi tarihi aydınlatılmaya çalışılacaktır.

Bu zaviyeye ait temel kaynakların ilki, bugün, bu Şeyh Ailesi'nin üyeleri elinde bulunan ve III. Gıyaseddin Keyhüsrev (1266-1284) tarafından 1274 (evâsıt-ı Şaban 672) tarihinde bu zaviyenin mesâlihî için tesis edilen vakfın Arapça vakfiyesidir. 30x150 cm. ebadındaki, kenarlarından hayli yıpranmış olan bu vakfiye, aynı dönemde tesis edilmiş diğer vakıfların vakfiyelerinde de³ adı geçen Anadolu Selçuklu Devleti Kadiyü'l-kuzatı Ebu's-sena Mahmud b. Ebibekr b. Ahmed el-Urmevî tarafından tasdik edilmiştir. Sonra sırayla dönemin kadılarınca 1276, 1295, 1332, 1345, 1390, 1442, 1472, 1490 ve 1514'te⁴ belirli aralıklarla tasdik edilmiştir⁵.

1514'te Sivas Kadısı Hayreddin b. Abdurrahman tarafından bu vakfiye üzerine düşülen tasdik kaydında, "bu suret kelime, mana ve şer'i bakımından aslına uygundur. Asıl vakfiye rutubet sonucu neredeyse okunamaz hale gelmişti", denilmekle, Selçuklu döneminden kalma olan asıl nüshanın bu tarihte yeniden istinsah edildiğini göstermektedir⁶. Bu tarihten iki sene sonra, Sivas Kadısı İshak b. Enbiya tarafından 1516 tarihinde

yeniden tasdik edilen vakfiye ortadan kaybolmuş ve "Seyyid Sıddık Efendi b. Hüseyin ile Seyyid Mehmed b. Mustafa'nın şehâdetiyle yeniden ortaya çıkınca", Sivas Kadısı Mehmed Sadık b. Mustafa tarafından son kez 1759 tarihinde tasdik edilmiştir⁷. Bu zaviyeye ait, özel şahısların elinde bulunan ikinci belge ise, Emir Şeybekoğlu Korkut Bey b. Mirza Muhammed ile kızkardeşi Müslime Hatun'un müştereken 1536'da tesis etmiş oldukları vakfın Arapça vakfiyesidir⁸.

1. "Emirci Sultan ve Zaviyesi", **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi** (bundan sonra İÜFTD) IX, 1978, 129- 208.
2. **Bir Tekkenin Dini ve Sosyal Tarihi - Sivas Ali Baba Zaviyesi**, İstanbul 1992.
3. Sadi Bayram - Ahmet Hamdi Karabacak, "Sahib Ata Fahrü'd-din Ali'nin Konya İmaretî ve Sivas Gökmedrese Vakfiyeleri", **Vakıflar Dergisi** (bundan sonra VD), XIII, 37; Sayın Sadi Bayram'ın, şimdiye kadar yayınlanan Selçuklu Vakfiyeleri üzerine hazırlamış olduğu bir bibliyografya ve değerlendirmesi için, bkz. "Selçuklu Vakfiyeleri Üzerine Bazı Düşünceler", **IV. Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri**, 25-26 Nisan 1994, Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırma Merkezi yayını, Konya 1995, 135 -147.
4. 1454-55 ile 1835 -36 tarihleri arasında Sivas'ta mevcut bulunan ve resmi belgelerde zikredilen zaviyeleri, Ali Baba Zaviyesi ile ilgili çalışmada liste halinde veren Saim Savaş, Şeyh Marzubân Zaviyesi'nin 1454 ile 1554 tarihleri arasında resmi kayıtlarda gözükmediğini, ancak 1574 -1694 tarihleri arasındaki kayıtlarda yer aldığını ve bu tarihten sonra tekrar kaybolduğunu belirtmektedir. Bkz. *age.*, 36, Tablo: 5.
5. Tercümesi ve fotokopisi için bkz. Belge 1 ve 5.
6. Bkz. Belge 1.
7. Bkz. Belge 1.
8. Bir sureti Cumhuriyet Üniversitesi İnkılâp Tarihi okutmanı Sayın Faruk Aburşu'da bulunan bu vakfiyenin bir sureti de **VGMA. Def.No: 1967**, 92-93'te bulunmaktadır. Tercümesi ve fotokopisi için bkz. Belge 2 ve 6.

Özel arşivlerin dışında, zaviyeye ait belgelerden XIX. yüzyıldaki işleyişine ilişkin 1868 tarihli iki berat sureti Sivas Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi'nde mevcut olup⁹, diğerleri de yeri geldikçe dipnotlarda belirtilecektir.

Konumu ve Tesis Tarihi

Konumu:

Sivas'ın Zara ilçesi'ne 5 km. uzaklıkta Tekke Köyü'ne giderken yolun sağındaki Şeyh İbrahim Camisi'ne¹⁰ bitişik, kargir bir yapıdan oluşan türbesi ayakta kalan Şeyh Marzubân'ın Zaviyesi bugün mevcut değildir; belki de söz konusu cami daha önceleri zaviye işlevi de görmekteydi veya zaman içinde zaviye camiye dönüştürülmüştür.

III. Gıyaseddin Keyhusrev tarafından 1274'te bu zaviye ve türbe için tesis edilen vakfın senedindeki bilgilere göre, burası Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen muhacir ve kervan yolu üzerindeki bir geçit olduğu anlaşılmaktadır. Şöyle ki, zaviyeye vakfedilen arazinin güney sınırında *Dıpyol*; doğu sınırında *Papas Derbendi* ve kuzey sınırında ise *Azarbeycan Yolu* diye tanımlanan sınırlarla çevrili olduğu belirtilmektedir. Bu da, o dönemde Anadolu'nun muhtelif kırsal alanlarında ve daha çok yol güzergahlarındaki ıssız geçitlerde tesis edilmiş olan diğer benzeri zaviyelerle aynı konumda yer aldığını göstermektedir¹¹.

Tesis Tarihi:

İslam Ansiklopedisi'nde E. Diez'in yazmış olduğu ve Ekrem Hakkı Ayverdi tarafından ta'dil ve ikmal edilen "*Kubbe*" maddesinde, "*Zara- Divriği civarındaki Tekke Köyü'nde, tarihi belli olmayan Şeyh Marzubân Türbesi bulunmaktadır*"¹² denilmektedir.

Max Van Berchem ile Halil Edhem'in 1917'de yayınladıkları Sivas ve Divriği Kitapları'nda vermiş oldukları bir kitabe, Şeyh Marzubân Türbesi'nin H. 935 (M. 1528-29)'te tamamlandığını göstermektedir¹³. Orhan Cezmi Tuncer ise, "*Şeyh İbrahim Camisi'ne bitişik kargir bir türbedir. Kapısı üzerindeki yazıta göre 1528 tarihli olup, yerde duran diğer iki yazıt 1792 ve 1889 tarihli olup, yapının onarımıyla ilgilidir*" demektedir¹⁴.

1302 tarihinde, Sivas dahilinde yaşamış meşhur şahsiyetler ve türbeleri sayılırken, "*Şeyh Marzubân-ı Veli Koçgiri Kazası'na bağlı Tekye Karyesi'nde (672 tarihinde Tekye Karyesi'ne gelmiş olan Sultan Alaaddin¹⁵, şeyhi müşarün ileyh hazretlerinin tekkesine bir çok arazi vakfetmiştir) medfundur*" denilmektedir¹⁶.

Burada ilk kez yanınlanan III. Gıyaseddin Keyhusrev'in 1274 tarihli vakfiyesinde, "*Sultanların sultanı Gıyase'd-dünya ve'd-din...Ebu'l-feth Keyhusrev b. Sultan es-Said Rukneddin Kılıç Arslan...Daruz-Zakirîn diye anılan...ve Şeyh Marzubân diye meşhur olan Şeyh Mah-*

mud b.Seyyid Ali el-Hüseynî el-Bağdadî Zaviyesi...ve bu şeyhin mutahhar Türbesi mesâlihine Dârü'l-alâ Sivas tevabiiindeki Zara yakınlarında kain bulunan, Şeyh Köyü diye anılan köyün tamamını...vakfetti"denmektedir.¹⁷

Buna göre Max Van Berchem ile Halil Edhem'in yayınladıkları ve Orhan Cezmi Tuncer'in de kabullendiği veya olduğu gibi ıktibas ettiği 1528 tarihli kitabe, türbenin bu tarihte yeniden inşa edilmesi sonucu konulmuş bir kitabe olabilir veya kitabedeki "*hamse ve selasine ve sittemie*" ibaresi yanlışlıkla "*hamse ve selasine ve tıs'amle*" okunmuş olabilir; çünkü devrin yazı stili ile Arapça yazılmış bir kitabedeki 635 tarihi sehven 935 olarak okunmaya müsaittir ve bu yanlışlık daha sonra gelenlerce tekrar edilmiş olması muhtemeldir. Buna göre, kitabedeki tarih gerçekten H. 635 (M. 1237) ise bu Alaaddin Keykubad'ın son senelelerine tekabül etmekte ve aşağıda zikredilecek olan rivayet ve vakıf kayıtlarınca da doğrulanmaktadır.

III. Gıyaseddin'in sözkonusu vakfiyesinde, yukarıda verilmiş olan alıntıda görüldüğü üzere Şeyh Marzubân Zaviyesi ve Türbesi 1274'te mevcuttur. Türbenin yapımı bu tarihten öncedir; çünkü, vakfiyede mevcut bulunan bir zaviye ve türbenin mesâlihi (gereksinimleri) sözkonusudur. Buna göre Şeyh Marzubân Türbesi -ki zaviyesi daha önce mevcuttur- 1237 ile 1274 tarihleri arasındaki bir tarihte yapılmış olduğu söylenebilir.

11 Haziran 1868 (29 Safer 1285) tarihli bir tevliyet ve aynı tarihli bir meşihat hissedarlığı beratı¹⁸, Selçuklular devrinde tesis edilen bu zaviyenin XIX. yüzyıl sonunda hâlâ işlemekte olduğunu göstermektedir.

Burada belirtilmesi gereken bir husus ise, 1274'te III. Gıyaseddin Keyhusrev'in tesis etmiş olduğu vakfiyede, bu tekkenin, "*...Daruz-Zakirîn*

9. Bkz. Belge 3 ve 4.

10. 1251-1252 (M. 1835-1836) Tarihli Sivas Vakıf Muhasebe Defteri'ndeki kayıtlara göre bu Şeyh İbrahim, Şeyh Marzubân evlâdındandır. Bkz. S. Savaş, *age.*, 122.

11. Ömer Lütfi Barkan, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskan ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I İstila Devrinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zaviyeleri", *VD. II*, (İstanbul 1974) 279-386; A. Yaşar Ocak, "Zaviyeler", *VD. XII* (1978) 247- 268; aynı yazar- Süreyya Faruqi, "Zaviye", *İslam Ansiklopedisi (İA)*, XIII, 468 - 476.

12. *İA*, VI, 935.

13. *Corpus Inscriptonum Arabicorum, I, Sivas-Divriği*, Kahire 1917, 98.

14. *Anadolu Kümbetleri*, III, Ankara 1992, 177.

15. Hicri 672 (M. 1273-74) tarihinde Sultan Alaaddin Keykubad (1220-1237) artık hayatta olmadığına göre bu kaydı doğru kabul etsek de sözkonusu tarih yanlıştır.

16. **1302 Tarihli Sivas Vilayet Salnâmesi**, 443-446; Saim Savaş, *age.*, 28.

17. Bkz. Belge 1.

18. Bkz. Belge 3, 4.

diye anılan...Şeyh Marzubân...Zaviyesi" olarak tanımlanmasıdır. Bu şekildeki isimlendirme bunun dışında iki yerde geçmektedir: Birincisi, yine III. Gıyaseddin'in Şubat 1274 (Şaban 672)'de (Şebîn) Karahisar'a bağlı Suşehri'nde "Şeyh Behlûl b. Hüseyin el-Horasanî'nin Dârü'z-Zâkirin diye anılan zaviyesi" için yaptırmış olduğu vakfiyede¹⁹ geçmektedir. İkincisi, Menakibü'l-Arifin'deki, "Hacı Mübarek Hayderi...Kudbeddin Haydar'ın itibarlı halifelerindendi. Onu Taceddin Vezir'in (Tanrı rahmet eylesin) Dârü'z-Zâkirin adı verilen Medresesi'ne şeyh olarak tayin ediyorlardı. Büyük bir posta oturma töreni yapıyorlardı. İbaresinde yer alıyor ve daha sonra bu terim kullanılmamıştır.

Şeyh Marzubân'ın Kimliği:

III. Gıyaseddin Keyhusrev'in 1274'te bu zaviye ve türbe için tesis etmiş olduğu vakfın vakfiyesinde, Şeyh Marzubân'ın kimliği, "Şeyh Mahmud b. Seyyid Ali el- Hüseyinî el- Bağdadî" olarak verilmiştir²¹. Bugünkü ifadeyle Bağdatlı olduğu, Hz. Hüseyin'in soyundan geldiği, adının Mahmud ve babasının isminin de Ali olduğu belirtilmektedir.

Yine bu tarihten 262 sene sonra 1536'da Şeybekoğlu Korkut Bey b. Mirza Muhammed ve kızkardeşi Müslime Hatun'ca bu zaviye için tesis edilen vakfın senedinde Şeyh Marzubân'ın kimliği ise, "Şeyh Mahmud b. Şeyh Ali el-Hüseyinî el-Bağdadî el-Vefâî el- Haneft" olarak verilmiştir.²² Böylece, Şeyh Marzubân'ın kimliğine, açıklayıcı iki bilgi daha eklenmiştir: Birincisi Vefâî Tarikatı'na, ikincisi ise Hanefî Mezhebi'ne mensup olduğudur.

Burada irdelenmesi gereken soru, 262 sene sonra, Şeyh Marzubân'ın kimliğine, "el-Vefâî el- Haneft" ibaresi nasıl eklendiğidir? Bu soruya cevap oluşturacak şu rivayetler Şeyh Marzubân'ın Vefâî Tarikatı'na mensubiyetini doğrular niteliktedir:

Menakibü Tacü'l-Arifin'de yer alan rivayete göre, Hicri 501 (M.1101) senesinde vefat eden Ebu'l-Vefâ'nın yedinci halifesi olan Şeyh Hüseyin er-Rai²³ (Şeyh çoban) ile Şeyh Marzubân tarikat kardeşi ve yol arkadaşlarıdır. Horasan'dan birlikte yolculuk yapıp Anadolu'ya geldiklerinde, Şeyh Marzubân'ın devesi Zârânın Tekke Köyü'ne, Şeyh Çoban'ınki ise Sivas'a çıktığı için bu iki yere ayrı ayrı yerleşirler.²⁴

İkinci bir rivayete göre, Tacü'l-Arifin Ebu'l-Vefâ Hazretleri'nin manevi işaretleriyle XII. asrın sonlarına doğru Anadolu'ya gelmiş olan Şeyh Marzubân Zârânın Tekke Köyü'nde zaviye açmıştır. Doğuya doğru bir sefere giden Sultan Alaaddin Keykubad, yolu üzerindeki Zârâda konaklarken Zârâ adındaki bir Ermeni ağaya misafir olur. Akşam olunca 3-4 km uzaklıktaki bir ışığı gören sultan, ağaya ışığın bulunduğu yerde ne olduğunu sorar. O da, "sultanım, orada bir sihirbaz sarhoş var, başına insanları topluyor"; sultan da, "öyle ise kendisi-

ne bir katır yükü şarap gönderin" der ve daha sonra gösterdiği kerametler sonucu şeyhin bir sarhoş olmadığını anlayan sultan, Şeyh Marzubân'a istediği kadar arazi vakfettiği söylenmektedir.²⁵

İşte, Şeyh Marzubân hakkında söylene gelen veya zamanla oluşan bu rivayetlerin 1536 tarihli vakfiyeye yansımış olması kuvvetle muhtemeldir. Yalnız, Şeyh Marzubân'a Sultan Alaaddin Keykubad'ın bir katır yükü şarap gönderdiği rivayetine benzer bir rivayet, Baba İlyas müridlerinden ve Seyyid Ebu'l-Vefâ -Şakayık'a göre Seyyid Ebu'l-Vefâî Bağdadî- tarikatından olduğu bilinen, Sultan Orhan devri şeyhlerinden Geyiklü Baba²⁶ için de söylenmektedir: Rivayete göre, Sultan Orhan, Geyiklü Baba'ya "mey-hordur" deyü iki yük arakı ve iki yük şarabı göndermiştir.²⁷

Gerçekten XIII. yüzyıldan XVII. yüzyıla kadar Anadolu, Irak ve Suriye'de toplumsal olaylara karışık yoğun bir Vefâî - Haydarî, daha doğrusu Kalenderî zümresine mensup şahsiyet ile karşılaşmaktadır:

1239'da çıkardığı ayaklanmayla Selçuklu yönetimini sarsan, Amasya yakınlarındaki Çat'ta zaviyesi bulunan²⁸ Baba İlyas'ın kurduğu Babailigin, Vefâî Tarikatı'nın bir kolu ve Baba İlyas'ın da Ebu'l-Vefâ'dan sonra ikinci büyük pîr olduğu ileri sürülmektedir.²⁹ Zaten Aşıkpaşazâde'nin dediği gibi, Baba İlyas Tacü'l-Arifin Seyyid Ebu'l-Vefâ'nın tarikatına ve onun müridleri de Baba İlyas'ın müridleri olduklarını fakat Vefâî Tarikatı'ndan sayıldıklarını bizzat kendileri söylüyorlardı.³⁰

19. VGMA. Def.No: 582. 247; Osman Turan, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, İstanbul 1980, 77.

20. Ahmet Eflakî, *Ariflerin Menkibeleri*, trc. Tahsin Yazıcı, I. İkinci basılış, İstanbul 1964, 207.

21. Bkz. Belge 1.

22. Bkz. Belge 2.

23. Rıdvan Nafiz - İsmail Hakkı, *Sivas Şehri*, İstanbul 1928, 129, dipnot: 2.

24. Orhan Cezmi Tuncer, *age.*, III, 176.

25. *Evliyalar Ansiklopedisi*, 11, Türkiye Gazetesi Yayını, İstanbul 1993, 283; İsmail Hakkı Acar, *Zara Folkloru*, Sivas 1975, 83-84.

26. Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara 1966, 177, dipnot: 35.

27. A. Yaşar Ocak, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Süfîlik: Kalenderîler (XIV - XVII Yüzyıllar)*, Ankara, 1992, 90, dipnot: 111.

28. *Menakibü'l- Kudsiyye fi Menâsibi'l- Unsiyye (Baba İlyas-ı Horasanî ve Süllesinin Menkabevi Tarihi)*, Hazırlayan-lar: İsmail Erünsal ve Ahmet Yaşar Ocak, İstanbul 1984, XXI vd.; krş. İrene Melikoff, *Uyur İldik Uyardılar -Alevîlik -Bektaşîlik Araştırmaları*, Çev.Turan Alptekin, Cem Yayınevi, İstanbul 1993, 209.

29. Abdulkadir Gölpınarlı, *Yüz Soru'da Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar*, İstanbul 1969, 270.

30. *Aşıkpaşazâde Tarihi*, Nşr. Ali Beğ, İstanbul 1332, 46.

A. Yaşar Ocak'a göre, "bir Haydarî - Vefâî şeyhi olduğunda şüphe bulunmayan Hacı Bektaş"ın³¹ "kim Horasan'dan kalkdı, bir kardeşi daha var idi. Menteş dirler idi. Bile kalkdılar geldiler. Doğru Sivas'a geldiler. Ve andan Baba İlyas'a geldiler...Menteş yine Sivas'a vardı. Anda eceli mukadder imiş. Anı şehid ittiler. Hacı Bektaş Kayseri'den Karayol'a geldi".³²

Baba İlyas'ın torunu Tarihçi Aşıkpaşazâde'nin büyük babası Elvan Çelebi tarafından kaleme alınan Menakibnâme-i Baba İlyas-ı Horasanî'ye göre Hacı Bektaş'ın çevresinde Osman Gazi'nin kayınbabası Şeyh Ede Bâli ve Karaman hanedanının kurucusu Nûre Sûfî de bulunmaktaydılar³³ ve Şeyh Ede Bâli'nin de hemen hemen tüm Baba İlyas mensupları gibi aynı zamanda Vefâî Tarikatı'na bağlı olduğu görülüyor.³⁴

Bunların yanı sıra Vefâî Tarikatı'nı Anadolu'ya getiren, aynı zamanda Baba İlyas'ın şeyhi olan Dede Garkın³⁵, Baba İshak,³⁶ Sivas'ta Şeyh Hüseyin Rai,³⁷ Suşehri'nde Behlül b. Hüseyin el-Horasanî,³⁸ Mevlana'nın muhiblerinden Hacı Mübarek Haydarî,³⁹ 1271 (H.670) tarihinde Erzurum'a yakın Haydar Köyü'nde adına bir zaviye yaptırılmış olan Haydar Baba,⁴⁰ Tokat yakınlarındaki bir Haydarî şeyhi olan Barak Baba,⁴¹ Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı'nda yetişen Abdal Musa⁴² ve 1245 (H.643) yılında Irak'ta ortaya çıkan Halil b. Bedreddin Kürdî⁴³ ve diğerleri gibi dönemin birçok önemli şahsiyetinin Vefâî veya Haydarî oldukları görülmektedir.⁴⁴

İşte, yukarıda zikredilen rivayetlere ve dönemin bu genel panoramasına bakıldığında Şeyh Marzubân'ın Vefâî olduğu kesinlik kazanmaktadır, denebilir. Burada anlaşılamayan husus, 1239'da Selçuklu yönetimini sarsan bir isyan çıkaran ve Vefâî olduğuna şüphe bulunmayan, Baba İlyas'ın mensubu bulunduğu tarikata bağlı, bir Vefâî Şeyhi'ne, Selçuklular'ın -hem de bir Selçuklu Sultanı'nın- vakıf yapmış olduğudur? Şimdilik bu soruya bir cevap bulmak olası görünmemektedir.

Vefâî Tarikatı'na mensubiyeti kesinlik kazanan Şeyh Marzubân'ın Hanefî Mezhebi'ne mensup olup olmadığına ilişkin, şimdilik bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak, 1536 tarihli vakfiyede Şeyh Marzubân'ın kimliğine, "el-Hanefî" ibaresinin nasıl eklendiğinin cevabını dönemin koşulları içinde aranması gerekir.

Osmanlı yönetimi XVI. yüzyıl başlarından itibaren Kalenderîlere karşı iki nedenle sertleşir: Birincisi, 1492'de Arnavutluk Seferi sırasında bir Kalenderî (veya Haydarî) tarafından II. Bayezid'e (1481-1512) karşı düzenlenen suikasttır. Asıl ikinci önemli neden ise, 1500'lü yılların başında Anadolu'da başgösteren Şii Safevî propagandasıdır.⁴⁵ Çünkü, bu iki zümre ve doktrinleri birbirine karış-

mış durumdaydı. Osmanlılar'ın I. Selim (1512-1520) devrinden itibaren Safevîler'le giriştikleri mücadele sırasında, Anadolu'daki hatırı sayılır bu Şii nüfusun⁴⁶ zaman zaman ayaklanması ve Safevîler'e meyli karşısında Müftî Hamza ile İbnî Kemal'in vd. şeyhulislamlarca verilen fetvalarla tenkillerine ruhsat ve doktrinleri reddedilen kitlenin bulunduğu bir ortam mevcut idi⁴⁷. Ancak, daha sonra Kanunî Sultan Süleyman (1520-1566) İran'dan Anadolu'ya uzanan büyük ticaret yoluna eski müreffeh geçmişini geri getirmek istediği zaman, bu yol üzerindeki zaviyelerin ihyasını zorunlu gördü.⁴⁸

İşte, böylesi bir ortamda bu yol üzerinde bulunan Şeyh Marzubân Zaviyesi için tesis edilen bir vakfın vakfiyesine, yukarıda anlatılan endişeleri ber taraf etmek gayesiyle, Şeyh Marzubân'ın Hanefî Mezhebi'ne mensubiyetini belirten "el-Hanefî" ibaresi eklenmiş olabilir.

VAKIFLARI

1- Sivas Vilâyet Salnâmesi'nde Sultan Alaaddin Keykubad'ın Şeyh Marzubân Zaviyesi'ne birçok arazi vakfettiği belirtilmektedir.⁴⁹ Ne var ki, bunu teyid edecek bir vakfiye mevcut değilse de, Hicri 1251- 1252 (M. 1835 - 1836) tarihli Sivas vakıf muhasebe defterindeki bir kayıt bu hususu kanıtlamaktadır. Bu kayda göre, Şeyh Marzubân Zaviyesi'nin Sultan Alaaddin Vakfı'ndan 1251 (M.1835)'de 6020 ve 1252 (M.1836)'de 6487.5 kuruş geliri bulunmaktadır.⁵⁰

31. A. Yaşar Ocak, *Marjinal Sûfîlik...*, 208.

32. Aşıkpaşazâde, *age.*, 204 - 206.

33. I. Melikoff, *age.*, 107.

34. A. Yaşar Ocak, *Babailer*, 164.

35. A. Yaşar Ocak, *Marjinal Sûfîlik*, 64.

36. *Aynı eser*, 205.

37. Rıdvan Nafiz - İsmail Hakkı, *age.*, 129, dipnot: 2.

38. *VGMA, Def. No: 582*, 247.

39. Ahmet Eflakî, *age.*, I, 207.

40. Abdurrahim Şerif Baygu, *Erzurum Tarihi*, İstanbul 1936, 176.

41. A. Yaşar Ocak, *Marjinal Sûfîlik*, 69.

42. *Aynı eser*, 65.

43. Osman Turan, *age.*, 230.

44. Anadolu Selçukluları devrinde Anadolu'da yaşamış olan diğer bazı Kalenderî şeyhleri için bkz. A. Yaşar Ocak, *Marjinal Sûfîlik*, 249, Tablo: II.

45. *Aynı eser*, 124- 125.

46. I. Melikoff, *age.*, 161.

47. Şehabettin Tekindağ, "Yeni Kaynak ve Vesikaların Işığında Yavuz Sultan Selim'in İran Seferi", *İÜFTD.*, Mart 1967, İstanbul 1968, 52 - 56, 77- 78.

48. Halil İnalcık, "The Ottoman Economic Mind and Aspects of the Ottoman Economy", *Studies in the Economic History of the Middle East*, ed. M.A. Cook, London: Oxford University Press, 1970, 207-218.

49. *1302 Tarihli Sivas Vilâyet Salnâmesi*, 443-446.

50. Saim Savaş, *age.*, 122.

2- Şeyh Marzubân Zaviyesi için tesis edilmiş olan ve vakfiyesi mevcut bulunan en eski tarihli vakıf ise, 1274 tarihinde III. Gıyaseddin Keyhusrev tarafından yapılmış olan vakıftır. Bu vakfın gelir kaynakları 3 köy ile 12 mezraadan oluşmaktadır. Karye ve mezraa isimleri 1576 tarihli Defter-i Evkâf-ı Rum'daki kayıtlarla aynı olduğuna göre, vakfın bu tarihte Şeyh Marzubân Zaviyesine sağladığı yıllık gelir 8390 akçedir.⁵¹

3- 1536 tarihinde Korkut Bey ile kızkardeşi Müslime Hatun'un birlikte Şeyh Marzubân Zaviyesine dört köy ile 17 mezraa vakfetmişlerdir. Yalnız bu vakfın gelirine ilişkin herhangi bir kayıt bulunamamıştır.

4- 1634-35 (H.1044)'de İran'a karşı Revan ve Bağdat Seferi'ne giderken Sivas'a uğrayan ve 1638'de katıldığı Bağdat Seferi dönüşünde Sivas'tan geçen IV. Murad (1623-1640),⁵² ya giderken, zafer elde edebilmek için dua almak, ya da dönerken zafer sevinciyle Şeyh Marzubân (evlâdından Şeyh İbrahim Sultan) Zaviyesine ve Ali Baba Zaviyesine temlikte bulunmuştur.⁵³ Bu temlik yukarıda zikredilen muhasebe kaydına, Sultan Murad Vakfı olarak geçmiştir ve Şeyh Marzubân Zaviyesine 1835'te 840 ve 1836'da 2177 kuruş gelir sağladığı görülmektedir.⁵⁴

Vakfiyet Şartları:

III. Gıyaseddin Keyhusrev'in tesis etmiş olduğu vakfın şartlarına göre, gelip geçen yolcuların yedirilip içirilmesini Tekye Köyü sakinleri sağlayacaklardır. Vakfın tevliyeti ve zaviyenin meşihati ise Şeyh Marzubân'ın evlâd-ı evlâd-ı evlâdına şart koşulmuştur.

Korkut bey ile kızkardeşi Müslime Hatun'un bu zaviye için ortaklaşa tesis etmiş oldukları vakfın tevliyetinden söz edilmemek, zaviyenin meşihati Şeyh Marzubân evlâdından Şeyh Emir Koç b. Şeyh Şemseddin Ahmed b. Şeyh Abdülbaki ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdına bırakılmıştır.

Bu iki vakıf birlikte değerlendirildiğinde, gelir kaynakları temelde mirî araziden oluştuğu için, vakıf hukukuna göre birer irsadi vakıf⁵⁵ oldukları; amaçlarına bakıldığında, zaviyenin sosyal ve kültürel işlevi gözönüne alınmak koşuluyla yarı ailevî - yarı hayrî birer vakıf⁵⁶ olduklarını söylemek mümkündür.

BELGE: 1

Zara'daki Şeyh Marzubân Zaviyesine III. Gıyaseddin Keyhusrev'in (1266-1284) Evâsıt-ı Şaban 672 (Şubat Ortaları 1274) Tarihinde Tesis Etmiş Olduğu Vakfın Arapça Vakfiyesinin Tercümesi (Orjinalı Sivas Milli Eğitim Şube Müdürü Ragıp Görür'de ve Bir Nushası Faruk Aburşu'da Bulunmaktadır).

Bu vakfiyede zikredilenler Arap ve Acem meleklerinin mevlâsı büyük sultan Gıyasü'd-dünya ve'-d-din, islâmın ve müslümanların Sultanı Ebu'l-Feth Keyhüsrev b. Kılıç Arslan b. Keyhüsrev'e -Allah mülkünü dâim etsin- arz edince kabul buyurdu. Kendisinden, Allah bunları kabul buyursun. Ben sorumlu olarak ikrârını kabul, gereğini tasdik ve sıhhatına karar verdim. Bu vakfiyeyi yazan Saltanat Merkezi Konya ve diğer beldelerin hakimi Ebu's-Senâ Mahmud b. Ebibekir b. Ahmed el-Urmevî'dir.

....bu belgedeki bütün hususlar ve imzalar sa-bit ve sahihtir; imzaladım ve tasdik ettim. Yazan: Daru'l-alâ Sivas Hakimi Fakir Osman b. Ömer es-Siddîkî. Tarih: 675 (M.1276).

Bu vakfiye bilâ tağyir velâ tebdil tesis edildiği günden beri müteselsilen imzalanmış en eski vakfiyenin süretidir. Aslını el-Mevlâ'l-merhum Darü'l-mülk (Konya) Hakimi Ebu's-Senâ Mahmud b. Ebibekir b. Ahmed el-Urmevî tescil etmiştir. Sonra kadıların en üstünü el-Mevlâ'l-merhum bütün Rum Beldeleri'nin Hakimi Muhammed b. el-Mekarım 19 Şevval 694 (M.3 Eylül 1295) tarihinde imzaladı.

Sonra benim dönemimde Rum Beldeleri'nde ve Ordugâhları'nda (el-asâkir) hakim bulunan merhum el-Mevlâ Ahmed b. Yusuf b. Ahmed el-Muhacir 733 (M.1332) tarihinde imzaladı.

Sonra Rum Beldelerinin ve Ordugâhlarının hâkimi el-Mevlâ'l-merhum Mehmed b. Mehmed 746 (M.1345) senesinde imzaladı.

Sonra Sivas Hakimi el-Mevlâ Osman b. Ömer tarafından 767 (M.1365) tarihinde tenfiz edildi.

Sonra benim dönemimde Tokat ve Sivas Hakimi olan el-Mevlâ'l-merhum Ebuberaid (?) b. Mahmud tarafından 793 (M.1390-91) tarihinde imzalandı.

Sonra Sivas Hakimi el-Mevlâ es-Seyyid Mehmed b. El-Hac Lutfullah 846 (M.1442) senesinde imzaladı.

Sonra, benim dönemimde Amasya Hakimi merhum Mevlâ Abdurrahman 846 (M.1442) senesinde imzaladı

51. Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, **Defter-i Evkâf-ı Rum**, No: 583, v. 7b (Bana bu kaydı veren Sayın Ömer Demirel'e teşekkür ederim).

52. M. Cavit Bayşun, "Murad IV", **İA**, VIII, 632- 636.

53. Saim savaşı, **age.**, 48- 49.

54. **Aynı eser**, 122.

55. Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", **İA**, XIII (1975), 153-172.

56. Ahmet Akgündüz, **İslam Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi**, Ankara 1988, 200, 206; Hasan Yüksel, "Vakfiyelere Göre Osmanlı Toplumunda Aile", **Sosyo Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi**, 2 (Ankara 1992), 468- 503.

Baştan sona değin inceleyerek ve kabul ederek imzaladım. Yazan: Sivas Hakimi Lutfullah b. Ebi Yusuf. Sene: 877 (M.1472-73).

Sonra mahruse-i Sivas Kadısı, iftihârü'l-müte'ahhirin ve afzâlî'l-mütehakkikin mevlâ'l-mu'azzam Lutfullah b. Ebîyusuf 877 (M.1472-73) senesinde imzaladı.

Bu şer'i belgeyi sorumlu olarak imzaladım. Ben, Samed ve Gani olan Rabbi'nın affını dileyen Amasya Kadısı Abdurrahman b. Mehmed el-Musuhî 7 Cemaziye'l-evvel 895 (M. 30 Mart 1490)

Bu suret kelime, mana ve şer'i bakımından aslına uygundur. Asıl vakfiye rutubet sonucu neredeyse okunamaz hale gelmişti. Mahruse-i Sivas Kadısı el-Fakir Hayreddin b. Abdurrahman. Ğurre-i Muharrem 920 (M.Şubat başları 1514) tarihinde bunu yazdı.

Bu atik vakfiye sureti sahihtir, şer'îdir, aslından nakledilmiştir; inceledim eksigi, fazlası olmadığını gördüm. Benim imzama bir grup âdil müslüman da şahid oldu: Mevlânâ Ali b. Hamza Fakih ve Hüseyin Fakih b. Musa es-Sivasi bunlardandır. Ben Sivas Kadısı Fakir İshak b. Enbiya'yım. Tarih: 922 (M. 1516).

Bu şer'i vakfiye suretini Sivas Kadısı el-Fakir el-Hac Musa b. Ali yazdı -Allah onları affetsin.

Bu belgede vakf ve tescil edilen her hususun doğru olduğu tarafımdan tasdik olundu. Ben yoksul ve mutlu Sivas Kadısı Ahmed....-Allah affetsin, şanını yüceltsin ve kendisini bağışlasın.

Bu suret kendisiyle işlem yapılan aslı şekline uygundur. Yazan: Sivas Eyaleti'nde bulunan Sâdât-ı kirâmları teftiş etmekle görevli bulunan el-Fakir eş-Şeyh Mahmud el-Hüseynî.

Üzerinde ma'dûd şeylerin yazıldığı bu sureti Sivas -Allah endişe verenlerin şerrinden korusun- Sâdâtlarını teftiş etmekle görevli bulunan el-Fakir el-Hakir eş-Şeyh Mehmed el-Hüseynî yazdı.

Sonra bu tarihin sonlarında Rum Diyarı'nın vakıf akarâtlarını teftişle görevli el-Mevlâ'l-Mu'azzam Hacı Mehmed b. Mesud tarafından imzalandı.

Sonra Darü'l-feth Kostantiniyye Hakimi mevlâların mevlâsı ve ustaların yücüsü es-Said Hızır Çelebi b. Celali imzaladı.

Bu vakfiyenin şer'i aslı sureti, Seyyid Sıddık Efendi b. Hüseyin ve Seyyid Mehmed b. Mustafa'nın şehadetleriyle ortaya çıkınca, Sivas Kadısı el-fakir ileyhi subhanehu teâlâ Şerif Mehmed Sadık b. Mustafa tarafından 1173 (M. 1759) tarihinde yazıldı.

Şeyh Marzubân - aleyhi'r-rahmeti ve'l-ğufrân - hazretlerinin Dergâhı'na Muhammediye Kitabı vakfedildi. Dergâhın civarında sakin bulunan fukaralar da müteveli tayin edildiler. Söz konusu kitabın vakfedilmesi münasebetiyle ziyafet verildi. Şer'i i şerif yönünden dergâhın civarında sakin bulunan-

ların müteveli tayin edildiklerinin kabul edildiği bu mahalle kayd edildi.

Hâlik, ma'bûd, râzık, mahmûd, had ve hudûda ilmiyle muhîd olan İlâha hamd olsun ki, halkından kıyamet vaktini gizler, ebedî cennetini itâ'at emriyle vâcib kılar, takatlarınca itâ'at eden kullarından râzı olur. Kullarının gerekli şükürlerinin kifayet etmediği sayısız nimetleri üzerine zâtına hamdederim. Allah'tan başka İlâh ve şeriki olmadığına, kıyamet ve hesap günü affını sağlayacak şekilde, şehadet ederim. Muhammed'in onun abdı ve misakını tutan resulu ve şeytanın kendisinden uzaklaştığı, tuğyanı kökünden kazıdığı, bütün ümmetlere gönderilen nebisi olduğuna şehadet ederim. Muhammed (as.) ile şeytanın bütün akidlerini çözdü, nusreti ve ehl-i beytiyle askerlerini kıstı, adil sözüyle ağızını bağladı. Onu, hayatta cehalet gafletine karşı uyardı. Kendisi, yüce ehli, cömert ve kirâm ashâbı üzerine Allah'ın salâtı olsun.

Emmâ ba'du: Mevlâmız Sultânü'l-a'zam -Allah âleme gölge kılsın- seyyid-i selâtinil-ümem, mevlâ'l-mülûkî'l-Arab ve'l-Acem, adalet ve insâfın dirilticisi, yaşadıkça cömertliğin ve yiğitliğin müsebbibi, tuğyan ve fesad kapısının müseddidi, hakkın rehberi, bağilerin, isyancıların ve bâtıl ortadan kaldıracısı, seçkin dinin savunucusu, güçlü ve zayıfın koruyucusu ve dostu, ümmetin üzerinden gâmmın kaldıracısı, İlâhi inâyetlerde hassa ve âmma karşın yüce himmeti açık olanın temsilcisi, üzerindeki şahlık belirtileri zâhir olan sultanların sultanı, Giyase'd-dünya ve'd-din emirü'l-mü'mininin yardımcısı Ebu'l-feth Keyhusrev b. Sultan es-Sa'id Rükneddin Kılıç Arslan b. es-Sultan Giyaseddin Keyhusrev b. es-Sultan es-Sa'id Alaaddin Keykubad -Tanrı kendisini yeryüzüne gölge kılsın, dostlarını ve yardımcılarını ülkesinin egemenliğinde müeyyed etsin ki, vadesine bakmayı terketmez, mevcut bilgisi ve şanıyla kıyamet gününe hazırlık yapmayı ihmal etmez, onun yüce himmeti fani işleri umursamayarak, sona ermeyen bekâ mülküne ve bütün gayesi Yaradan'ın âli ulumuna yöneliktir ki,

Darü'z-zâkirin diye anılan, eş-Şeyh, ez-zâhid, kutbu's-sâlikin, ariflerin öncüsü, sâlihlerin merci'i, vâsilinin esrarına vâkıf, yâkin yoluna sâlik olanların mecme'inin kâidi, islam ve müslümanların rûknü, Âli Taha ve Yasin sadâtı sırrının seyyidi, Hazreti Rabbi'l-âleminin makbulu ve Şeyh Marzubân diye meşhur olan Şeyh Mahmud b. Seyyid Ali el-Hüseynî el-Bağdadî Zaviyesi inşası konusunda sevin-dirici lütuflarını öyle yaydı ki babası Rükneddin Kılıç Arslan - Allah toprağını şen ve mekanını cennet kılsın- dahi kendisini geçemedi.

Bu Sultan-ı a'zam ve şehinşah-ı mu'azzam -Allah amellerini kabul etsin, bu dünyada ve ahirette emeklerine nâil kılsın- sözkonusu zaviye ve bu şeyhin mutahhar Türbesi mesâlihine Dârü'l-alâ Sivas tevâbiindeki Zara yakınlarında kain bulunan, Şeyh Köyü diye anılan, köyün tamamını ve Güllübilür Mezraası'nı, Sadakaviranı Mezraası'nı, Yusuf Köyü'nü, Çömlekviranı Mezraası'nı, Çelikkıranı

Mezraası'nı, Talhaviranı Mezraası'nı, Dökmeataş Mezraası'nı, Kızılçaviranı Mezraası'nı, Hoz Gülgülerviranı Mezraası'nı, Kırlarviranı Mezraası'nı, Yahsiyanlarviranı Mezraası'nı, Ayakviranı Mezraası'nı, Bayındır Mezraası'nı, Ayırıturmas Köyü'nü vakfetti.

Sınırları şu dört hududu ihtiva etmektedir:

-Birincisi batı sınırı: iki suyun birleştiği yer ile Örne Duvara, buradan son bulup Kayak Tarla diye anılan yere varıyor. Buradan geçip Kükürt Tepesi denilen tepeye varıyor. Buradan da geçip Şengül tepesi'ne varıyor. Buradan da geçip Yanıkara Tepesi denilen yere varıyor. Buradanda Gölboğazı denilen yere varıyor. Buradan da Göç Yolu denilen yola varıp son buluyor.

-Güney Sınırı ise, sözkonusu yol ile Çitil Tepe diye bilinen tepeye ulaşıyor. Buradan da Sarıtaş diye bilinen yerde son buluyor. Buradan da geçip Yazıpınarı diye anılan pınara varıyor. Buradan da geçip Dip Yol diye bilinen yolda son buluyor. Buradan da geçip Ayrı Turmas Dağı bitiminde son buluyor.

-Doğu sınırı ise, doğuya doğru akan ve Karapınar diye bilinen yere varıyor. Buradan da Kuruçukur denilen mevziye ulaşıyor. Buradan da son bulup Tatlıcuk diye anılan çeşmeye varıyor. Buradan da son bulup Kara Tepe denilen tepeye ulaşıyor. Buradan da geçip Çukurpınar diye anılan çeşmeye varıyor. Buradan da geçip Acısu Nehri çevresinde bulunan çeşmeye ulaşıyor. Buradan da geçip sözkonusu nehrin çevresinde son bulup, Papas Derbendi denilen geçit yoluna ulaşıyor.

- Kuzey sınırı ise, Azarbeyçan Yolu diye bilinen yolun kıyısından geçiyor ve Öküztaşı diye bilinen kayalıkta son buluyor. Buradan da geçip ilk sınırdaki zikredilen iki suyun birleştiği yerde son buluyor.

- Vâkıf, zikrolunan bu mevkufatın bütün haklarını, hududunu, tevâbiini, levâhikini, merâfikini; dahilinde ve haricinde bulunan muttasıl ve munfasıl külli haklarını ve sair arazinin suyunu ve ziraate elverişli olan olmayan yerlerini, düzüyle, bayırıyla, çoragıyla, münbitiyle ve gayri münbitiyle, ağılıyla, sulağıyla, harmanıyla, kuyusuyla ve bunlara ait herşeyiyle vesair binalarıyla, diğer hadis ve kadim, uzak ve yakın hukukuyla, zikredilmiş veya zikredilmemiş her tür muhtelif cins ve çeşit divânî hukukuyla sahih, şer'î, muhalled ve müebbed olarak vakfetti.

- Kesin olarak hiçbir şart bu vakfı bozamayacak ve hiçbir istisna ibtal edemeyecek ve hiçbir kayıt karalayamayacaktır. Saltanatı ebedi kalası vâkıf meşihatı, tevliyati -gelip geçenlerin yidirilip içirilmesini köy sakinlerine- Şeyh Marzubân -kadese'llahu sırrahu'l-aziz- in aslâh fe'l-aslâh evlâdlarına ve evlâd-ı evlâdlarına -kadınlar hariç- batından batına ve nesilden nesile ebediyyen şart kıldı.

El-iyâzü billâh evlâdlarının nesli münkariz olursa fakir ve miskinlere şart kıldı. Zikredilen bu köyler ve mezraalar vakf-ı ebedi, habs-ı sermedi ve tebsil-i muhalled oldu. Artık satılamaz, rehin verilemez, hibe edilemez, hiçbir şekilde ve hiçbir yolda mülk edinilemez.

- Allah'a ve ahiret gününe inanan hiçbir sultan, emir, memur, kadı ve hakim bu vakfı tağyir, tebdil ve içinde bir şeyi koparması veya ibtal etmesi caiz ve helal değildir. Kim ki bu vakfı tebdile, tahribe çalışırsa Allah'ın, melâikelerin ve bütün insanların laneti üzerine olsun; ne orucunu, ne namazını, ne adaletini, ne sadakasını, ne cihadını ve ne de ağzından çıkan hiçbir harfını Allah kabul etmesin. Allah'ın gazabı ve laneti üzerine olsun. Cehennem kendisine mekan olsun. Allah'ın gazabı ve azim azabı üzerlerine olası ve Allah'a su-i zanda bulunan müşrikin ve müşrikinin cezalandırıldığı gibi bunları da cezalandırsın. Gaye, emel ve niyetine göre vâkıfın ecir Allah'a aittir. Kim ki bunu duyduktan sonra değiştirmeye kalkışırsa günahı değiştirene aittir. Allah duyandır, bilendir.

Müteahhirinin efdalı, muhakkikinin öncüsü, ümmetin ustası, hakikatın sultanı, ülkedeki kadıların şeyhlerinin şeyhi, müslümanların ve islâmın hücceti, enbiya ve mürselinin vârisi, beylerin ve sultanların nâsihi olan yüce hâkim-i âdil Ebu's-sena ve'l-Vefa Mahmud b. Ebibekr b. Ahmed el-Urmevî -Allah gölgesini uzatsın, ikbalını korusun- huzurunda yapılan murafa'adan sonra, saltanatı bâki kalası sultanın sözkonusu bu vakfının şahhatına, lüzumuna ve geçerli bir vakıf olduğuna şer'i yönde karar verildi. Hakimin bu hükmüne ve kararına, mahfel-i şerifi ve meclis-i münifinde hazır bulunan udül-ü ümmetten ve ümenâdan bir grup şahitlik etti. Evâsıt-ı Şa'ban 672 (Şubat ortaları 1274).

Şahidler:

Süleyman b. Emir

Hüseyin b. Seyyid İskender el-Hüseyinî eş-Şirazi

Mevlâ Ali b. Mahmud

Ali b. Yusuf

El-Hac Selahaddin b. Osman

Ömer b. Muslih el-Hafız

Hüsameddin b. Ömer

Susa (?) Hacı Hasbek b. Yusuf

Muhammed b. Ebibekr el-atik es-Siddîkî

Muhammed b. Ali el-Faruk

Hoca Muhammed b. Hüseyin el-Alevî

Yusuf b. Evhad b. Yakub el-Hafız

Abdalmümin b. Muhammed eş-Şirazi

Seyyid Ali b. Hüseyin el-Buharî

BELGE: 2

Emir Şeybekoğlu Korkut Bey b. Mirza Muhammed ve Kızkardeşi Müslime Hatun b. el-Merhum Mirza Muhammed'in Müstereken Şeyh Marzubân Türbesi ve Zaviyesi İçin Gurre-i Muharrem 943 (M.Haziran Ortaları 1536) 'te Zara'da Tesis Etmiş Oldukları Vakfın Arabça Vakfiyesi'nin Tercümesi (orjinali Faruk Aburşu'da bulunmaktadır ve bir süreti Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi defter No:1967, s.92-93'te yer almaktadır).

Bu vakfiyede yazılı olanlar şer'-i şerife ve kânun-ı münife muvafıktır. Delillere dayanarak imzaladım. Ben arkadan gelenlerin en zayıfı Muhammed b. Hadem, el-Mevla bi - Sivas.

Bu belgedeki tüm hususlar yanımda icra edildi. Ben fakir Kasım b. Durmuş. El-Mevla bi Medine-i Sivas - Allah ikisini de affetsin.

Bu belgedeki satırlar vakidir. Doğrusunu Allah bilir. Yazan: Sivas Kazası'nın şer'-i şerif hâdimi.....b. Abdurrahman - Melikül-mennân ikisini de affetsin.

Bu vakfiyedeki yazılı hususları..... ve delillere dayanarak imzaladım. Ahmed b. el-Hac Musa b. Ali el-Mevlâ bi Kaza-ı Sivas -Allah hepsini affetsin.

Kullarının göğsünü envâ-i hasenât ve hayrât ile şerheden; çeşitli hasenât ve meberrâtı işlemeyi seven kullarının kalblerini tevfik ışıyla tezyin eden; basiret sahiblerinin gözlerini hidayet ve inâyet nuruyla feth eden; nimetlerini ve bolluklarını kendilerine keşfeden; hidayete ulaşmaları için kendilerine selâmet yollarını açıklayan Allah'a hamd olsun. "Artık kim hakkı görürse faydası kendisine, kim de kör olursa zararı kendinedir". Selât ve selâm, en açık delil ve beyyinelerle bütün mahlukata gönderilen Seyyidül-Kâinât ve senedül-mevcûdât olan Muhammedül-Arabi'ye ve zulumâtı aydınlatan âl ve eshâbına olsun.

Emmâ ba'du: Dünya azıklanma ve irtihâl menzili ile fenâ yurdudur. Buraya ulaşanlar için geçici bir gölgeliktir. Oturanı da geçici bir misafirdir. Ellerinin kendisine ilerideki yoluna ne sunduğuna bakındığı günde bir hayratı bulunana ne mutlu! Sevaba doğru götüren bu sağlam yola mahiyetli hasenatta bulunan ve rabbının rızasını kendisine son gaye edinen Emir-i muhterem ve kerim-i muhteşem, iftihârül-e'âzîm ve'l-emâcid, fahru'zu'ama'il-kiram, hasenatın bâsiri ve meberrâtın nâsırı, kurb ve taatın kaynağı, yerin ve göğün Rab-bı olan Allah'ın avâtıfıyla azıklandırılan, kelim ve kılıç sahibi, insanların övücü Şeybekoğlu diye meşhur olan Korkut Bey b. Mirza Muhammed - meliküs-samed olan Allah kendisine mağfiret etsin- sadık bir niyet ve yaşadıkça iyi anılmasına sebep olacak bir hulusiyetle vakf, habs ve tasaddukta bulundu.Çünkü üzerinde zamanın ve örtülerin geçmesine rağmen vakıf, gönülleri tazeleyen bir haberdir. Sâlim bir kalb ile Yaradan'ın huzuruna gel-

menin dışında, mal ve çocukların fayda vermediği bir günde rahim olan Rabb'in rızasını talep etmek gayesiyle vâkıf kendisi asaleten, kızkardeşi hanımefendi, eş-şerife, el-mükerrreme, el-muhaddere Müslime Hatun binti el-Merhum el-mağfur Mirza Muhammed'ten, iki âdil şahidin (bunlar: Darüş-şifa'da muid olan alim-i muhakkık ve emced-i mudakkık Mevlana ve Ulânâ Osman b. el-Hac Emir Ali ile Ahmedek Kalesi'nde imam olan el-imam-ı nâsih, Harameyni ziyaret eden Mevlana el-Hac Fadlullah b. Hamza'dırlar) şahidliğinde almış olduğu vekalet binaen vekâleten, kutbu'l-arifin, sultanu'l-muhakkikin, sirru't-Tahe ve Yasin, Rab-bu'l-Alemin Hazretleri'nin makbulu, şeyhlerin şeyhi ve Şeyh Marzubân diye meşhur olan Şeyh Mahmud b. Şeyh Ali el-Hüseynî el-Bağdadi el- Vefâi el-Hanefî - melikül-mennan her ikisini de affetsin- Türbesi ve Zaviyesi'ne Sivas -Allah endişelerden korusun- tevâbii olan Zara Nahiyesi'ndeki şu köylerin ve mezraaların bütünü vakfetti:

-Tamamı beş sehim olan Adem Fakih Karyesi malikanesinden birbuçuk sehim, Almalu Çölek Mezraası, Ağvıran, Muradini Mezraası, Sulak Karyesi ile Tayyib Hacı, Çayvıran ve Öyük Mezraaları, Söğütlü ile Karamanlı ve Acıpınar Mezraaları, Koyucuk Karyesi, Ekinlü Karyesi ile Mezraaları, Çobancıklar, Karacavıran Mezraası, Gubar-ı Mıh (Tuzlu Toprak), İbcek Mezraası, Kalecik, Uğur, Kışlacık, Ayrı Turmas Mezraası;

-hududu, hukuku, tevâbii, levâhiki, terâiki, merâfiki ve dahilinde haricinde bulunan bütün hakları vesair arazi ve muzafaatı, işlenmiş işlenmemiş toprağı, harmanı ve pınarıyla, bunlara ait yakın uzak olan her şeyi, zikredilmiş olunsun veya olunmasın her tür ve her çeşit muhtelif haklarıyla (söz konusu zaviye ve türbeye vakfedilmiştir).

- Meşihâtı şeyh-i kâmil ve ameliyle âmil, sâliklerin mürebbisi Şeyh Marzubân evlâdından Şeyh Emir Koç b. Şeyh Şemseddin Ahmed b. Şeyh Abdülbaki ve evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı evlâdına batından batına, nesilden nesile müebbeden ve mebtuten vakfetti. Hiçbir şart ıbtal edemeyecek ve hiçbir istisna bozamayacak ve hiçbir kayd ta'dile uğratamayacaktır. Beş sehimden oluşan bu köyler ve mezraaların bir buçuk sehim vakf-ı ebedi ve habs-ı sermedi oldu; satılamaz, miras bırakılamaz, hibe edilemez, rehin verilemez.

-Allah'a ve ahiret gününe inanan hiçbir kimseye bunu tebdil ve tağyir etmesi helal değildir. Kim ki bunu duyduktan sonra değiştirmeye kalkışsa günahı değiştirene aittir. Allah duyardır, bilendir. Kim ki tağyirine, tebdiline çalışırsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lanet! üzerine olsun. Bu vakfın sıhhatına, lüzumuna yüce mevki sahibi, hâkimi -Allah gölgesini uzatsın- sahib, şer'i ve sorumlu bir icracı olarak hüküm verdi. Bu işe udul-ı müsliminden bir grup şehadet etmiştir. İşlem böylece bitmiştir. Hurrirre fi Gurre-i Muharrem 943 (Haziran ortaları 1536).

Şahidler:

Mevlana Nasrullah b. Mahmud Fakih

Mevlana Hacı İbrahim b. Hacı Ali

Murad Çelebi b. Mevlana Hasan Halife

Zeynel b. Piri Fakih

Durmüş b. Seyyid Ahmed Halife

Fahrü's-Şübbân Mirza Muhammed b. Ali Bey
Emir b. Hızır

Murad b. Sülyman

Haydar b. Mustafa Bey (Allah geçmişlerine
rahmet etsin)

Süleyman, Salur ve Veli benî İbni Ali ibni İbrahim Ağa ve mecliste hazır bulunanlar ve bu vakfiyeyi yazan İbrahim b. Mehmed - Melikü's-samed kendilerini affetsin.

BELGE : 3

Şeyh Marzubân Zaviyesi Vakfı'nın 19 safer 1285 tarihli berat-ı alî sûretidir. Sivas Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Defter No: 1, Karar: 119-120

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Şahâneme mülhak evkâftan Sivas İli kazasında vakî Şeyh Marzubân Zaviyesi Vakfı'ndan ber vech-i meşrût tevliyet ciheti hissesinin tevcihine dair olan inhâ üzerine kuyud-ı mütekayyidesi bi'l-ihrac mu'amele-i kalemiyesi lede'l-icra ol babda cânib-i mahkeme-i teftiş-i evkâftan alınan ilâm mucebince zikr olunan tevliyete tevliyet hissedârlığı mutasarrıfı Mütevellî Seyyid Abdullah bin Hasan'ın mahlûlünden evlâdiyet ve meşrutiyet üzere hâfidi işbu râfi-i tevkî-i refi'i's-şan-ı hakanî es-Seyyid Süleyman - zîde salahuya- ber muceb-i takdim-i vakf-ı mezburun lâzım gelen muhasebesini mahallinde vakf-ı şer'le görölüp yedine suret-ı almağın terk ve tekâsül eder ise ref'inde ahire verilmek şartıyla

bi't-tevcih yedine berat-ı âli şânım i'ta olunmak üzere cânib-ı Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûnum'dan ilâm kılınmış olmakla mucebince tevcih olunmak fermanım,..(?) 1285 senesi Muharremül-haram'ın 23. günü tarihiyle bâ ruus-ı hümâyûnum, bu berat-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mûmâ ileyh sâlifü'z-zikr tevliyet ciheti hissesine meşrutiyet ve şart-ı mezkûr üzere mutasarrıf olup işbu berat-ı alî şanıma muğayir.... müdahale.... şöyle bileler, ilâm-ı şerifime itimad kılalar. Tahriren fi'l-yevmi 29 Saferi'l-hayr 1285 (11 Haziran 1868).

BELGE : 4

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Şahaneme mülhak Sivas İli kazasında vakî Şeyh Marzubân Zaviyesi Vakfı'nın meşihât ciheti hissedârlığının tevcihine dair vürûd olan inhâ üzerine kuyud-ı mütekayyidesi bi'l-ihrac mu'amele-i kalemiyesi lede'l-icra cânib-ı mahkeme-i teftişiyeye-i evkâftan alınan ilâm ve cânib-i şeyhülislâmî'den kılınan işaret mucebince hazır olunan meşihat hissedârlığı mutasarrıfı Mütevellî Seyyid Abdullah b. Hasan mahlulundan evlâdiyet ve meşrutiyet üzere hâfidi es-Seyyid Sülyman Bey -zîde salahuya- ber muceb-i nizamî bi'n-nefs bilâ kusûr edâ-yı hizmet etmeye ve zaviye derûnunda it'âm-ı ta'am ettirmegi terk ve tekâsül ederse nefyinden ahire verilmek şartıyla bi't-tevcih yedine berat-ı alî şanım i'ta olunmak babında cânib-ı Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûnum'dan ilâm kılınmak mucebince tevcih olunmak fermanım olunmağın. 1285 senesi Muharremül-haram'ın 23. günü tarihiyle bâ ru'ûs-ı hümâyûnum bu berat-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mûmâ ileyh sâlifü'z-zikr meşihât ciheti hissedârlığından meşrutiyet ve şart-ı mezkûr üzere mutasarrıf olup işbu berat-ı alî şanıma muğayir tasarruf-ı umurına tarafımdan müdahale olmağın şöyle bileler alâmet-i şerifime itimad kılalar. Tahriren fi yevmi 19 safe-ri'l-hayr 1285 (11 Haziran 1868).

**Şeyh Marzubân Zaviyesi'ne
1274 ve 1536 Tarihlerinde Vakfedilen
Köyler ve Mezraalar Listesi**

1274 Tarihli Vakfiye	1536 Tarihli Vakfiye
I- Şeyh Köyü tamamı	I- Tamamı 5 sehim olan Adem Fakih Köyü malikanesinden bir buçuk sehim
1. Güllübilür Mezraası	1. Almaluçölek Mezraası
2. Sadakaviranı Mezraası	2. Ağviran Mezraası
II- Yusuf Köyü	3. Muradini Mezraası
3. Çömlekviranı Mezraası	II- Sulak Köyü
4. Çelikviranı Mezraası	4. Tayyib Hacı Mezraası
5. Talhaviranı Mezraası	5. Çayviran Mezraası
6. Dökmeataş Mezraası	6. Öyük Mezraası
7. Kızılcviranı Mezraası	7. Söğütlü Mezraası
8. Hozgülgüllerviranı Mezraası	8. Karamanlı Mezraası
9. Kırlarviranı Mezraası	9. Acıpınar Mezraası
10. Yahsiyanlarviranı Mezraası	III- Koyucuk Köyü
11. Ayakviranı Mezraası	IV- Ekinlü Köyü ve Mezraaları
12. Bayındır Mezraası	10. Çobancıklar Mezraası
III- Ayrıturmas Köyü	11. Karacaviran Mezraası
	12. Gubar-ı Mıh Mezraası
	13. Ibcek Mezraası
	14. Kalecik Mezraası
	15. Uğur Mezraası
	16. Kışlacık Mezraası
	17. Ayrıturmas Mezraası

Belge 1:

III. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Evâsıt-ı Şaban
672 Tarihli Arapça Vakfiyesi. ☉

امضيت هذا الكتاب في اصفهان شهر ربيع الاول سنة ١٢٠٥
 في يوم الاثنين الثاني عشر من الشهر المذكور
 جواز في الاول سنة ١٢٠٥ في يوم الاثنين الثاني عشر من الشهر المذكور

قد اقر السلطان الاعظم مولاي ملوك العرب والعجمان الدنيا والدين سلطان
الاسلام والمسلمين ابراهيم بن محمد بن قلاوون اسلافه بن يوسف بن خلدون بن خلدون
بما نسب اليه من ابناء الكتاب بالوقوفية المذكورة فيه على وجه المشروط وغيره من قبل الله
معه وقبلت اقرن ورثت عليه بموجب وحكمته بغير زكاة من ممتلكاته التي اقرها اليه
بموجب بركة ابيه ابراهيم بن الملوك المذكورة في وصاياه المذكورة
ما عدا ذلك في ذلك الكتاب من النسخة ثمانية وصيحي وان اذينة وقائمة
قر الوفاة من غير ان ياتي الحاكم المذكور في ما خارج منه عن سبب سببها

فان طالعهم من اوله الى اخره قبلتهم ورثتهم قرر الطلاق اللذين اليه يوسف الطالعي
الايام خمس وسبعون سنة سبع وسبعين وعثماناً

وقد وقف كتابا في مدينة الشريعة في ركة شيخه عزه بن علي الرضا
والفخران حضرت آية الله عوارته سالكه في احدى صوفيا
وتعبا والشيخ وجوزا في مرقوم كتابا في ركة شيخه عزه بن علي الرضا
لعلمه وجوزا في مرقوم آية الله عوارته سالكه في احدى صوفيا
بوجه تبيين ما فيه من الوقف السليم على كل امر من انا فقه
الشيخ عوارته في الموقر من بعدنا في ركة شيخه عزه بن علي الرضا
عمر

الوقفية المبرودة أو الباردة الوقفية أي صورة الوقفية الدينية العينية المخصصة للمساكين
مسئل متصل من زمن الوقف إلى هذه الأولين وسطا بقية لها لا تقبل الاستبدال وقد جعل للمساكين
الرحوم أبو القضاة محمود بن أبي بكر محمد بن أبي بكر الحاكم بدار الملك الأربعة عشر أمضاة المولى المصطفى
أسوة القضاة محمد بن النعمان الحاكم بجميع الممالك الروم في السنة السبع من الالف سنة أربع وسبعمائة
ثم أمضاة المولى المرحوم محمد بن أبي سعيد بن محمد الهاج الحاكم في زمان نال الملك في سنة ثمان مائة
ثم أمضاة المولى المرحوم محمد بن محمد الحاكم في أوله بدار الملك الروم في سنة ثمان مائة سنة ثمان مائة
ثم تغذاه المولى الحاكم عثمان بن محمد بن سليمان في سنة سبع وسبعمائة ثم أمضاة
بوزيد بن محمود الحاكم في عهد مدينته في سنة ثمان مائة سنة ثمان مائة
ثم أمضاة المولى السيد محمد بن الحاج لطف الله الحاكم بمدينة سليمان في سنة ثمان مائة سنة ثمان مائة
ثم أمضاة المولى المرحوم عبد الرحمن الحاكم في عهد مدينته في سنة ثمان مائة سنة ثمان مائة
ثم أمضاة المولى المصطفى حاج محمد بن مسعود وأوله تفتش لعقوات الروم في سنة ثمان مائة سنة ثمان مائة
ثم أمضاة بانظر كالمولى المولى وأستاذ الكعبة الحسين بن علي بن بكرا كالمولى بدار القضاة
ثم أمضاة المولى المصطفى أحمد الملقب بدار القضاة في سنة ثمان مائة سنة ثمان مائة
محمد بن سليمان في سنة سبع وسبعمائة

صورة الموافقة لاصلها المنقول النقطا وفتى رضى وزيدا قال لاصل
فكانت ان تصحل كاتبه الفقير خير الدين بن عبد الرحمن الموسوي
في سنة ١٢٠٨

هذا هو الوجه الذي لا يشك في
نقطة الخارج من تحت العين
بقضاء سوي في العين

بذه صورة الرقعة الغيبة الصغرى المنقول للاصل
والتي طالعت فرجة من زيادة ولا نقصان واستهدت
على ضانيها من النملين العاديين منهم مولانا علي بن خروفيه
وحيث نقيه من سبي السويين وانا الفقير الحق في انبا
المولانا بديته سويس في غيها الباس تاريخ ابي وخبرين وشعاعة

هذا هو الوجه الذي لا يشك في
نقطة الخارج من تحت العين
بقضاء سوي في العين

لما هذه الصورة الوصفية الأصلية العترة
لها زيادة من زيادة ولا نقصان واستهدت
على ضانيها من النملين العاديين منهم مولانا علي بن خروفيه
وحيث نقيه من سبي السويين وانا الفقير الحق في انبا
المولانا بديته سويس في غيها الباس تاريخ ابي وخبرين وشعاعة

بذه الصورة على الوجه الذي لا يشك في
نقطة الخارج من تحت العين
بقضاء سوي في العين

الحمد لله المالك الجبار الذي لا يحيط له بالحد والحدج غلبة الساعية ووجت جسد
من عبادك بالسمع والاستطاعة على ان لا يستوعبهم الايمان ولا ينفك من شكرها الايمان وشهدك لا اله الا الله
وحده لا شريك له لا يفيض عن عقول المسائل في يوم من سلوى عند القابلة وشهدك محمد عبدك ورسوله لا اله الا الله
في القدر نبينا المبعوث الى جميع الامم سلمه قد استخفى عليها الشيطان فاستخفى الطغيان فادركها فلن ينجي
عليه ولم عقودها في ان يانصافه في ستر حتى لا يحق فاه بكلمة احد جاحدا او يستقطر من تحت ليل اقرضا الله عليه
وقد الاغنام حجب البركة الكرام ما بعد فان يكون الاكمل الاغنام في العالم سيدا لطيف كرمي بلوى المزمع
محي من العدل ولا ينفك ما تحي برب الجود ولا غنى مسدد والطغيان منفي للمتمدين والباطل من الجحيم لا يند
الباطل وندما في حوزة الدين الخفيف اعصم حوا القوي والضعيف كشف الغطاء عن الخفايا والباطل
المخسوف من الكفايات الالهية المخصوصة لغيرها يا ايات الشاهقة سلمه لا لطيف غياث الدين ناصر الدين
ابا الفتح نجيب الدين السلطان السعيد ركن الدين قليم الدين السلطان الجليل غياث الدين كنج الدين السلطان
السعيد الدين كنج الدين السلطان في الارضين خلا الله اهلنا ودايد وليا الله وعونه على خلافة ملكه العادل لا يشك
النظر في الاجل ومع علمنا انه الحاضر لاهل الامم ليعلم الاخوة في هذه الغاية لسموهم في الكون والافان والافان
الملكوت الابقية غير المتناهية وان ابدته دولته وابدته الحق وسبته ما في العلوم العالية وعرف على انه ان اتمته
ما سبق اليه اموال الملك السعيد الشهد ركن الدين قليم الدين السلطان الجليل غياث الدين كنج الدين السلطان
السمانة دله الاكمل الشيخ الزاهد قطب الدين فداوى العاديين مرجع الفضائل واقف اسرار الصالحين
قائما مع الامم الكرام الهادي الى الحق اليقين ركن الاسلام والسيد السيد السادات سيدا لطيف من مقبول حضرت
رب العالمين شيخ محمد بن سيد علي الحسيني العبد المشهور شيخ محمد بن علي الزاهد والاضواء فوقه هذه السلطان
الاكمل الشاه باجته قبل الله اعماله وبلغ في الدين والدين والدين والدين والدين والدين والدين والدين والدين والدين

ما شرف في هذه الدنيا من السرف والعالون
المفلسه والضعيفه على وجه الخصم والافس
الورى محمد راحمهم المولى شمس الدين

Belge 2:

Emir Şeybekoğlu Korkut Bey b. Mirza Muhammed
ve Kızkardeşi Müslime Hatun'un Muharrem
943 Tarihli Arapça Vakfiyesi.

جرى ما فيه عندي
وانا الفقير قاسم بن طود مش
المولى محمد بن شمس الدين
بني عنهما

المحرر عن الوصف السرفه واسمه
على وجه الخصم احمد بن الحاج شمس الدين
المولى بعضا شمس الدين
على عنهما

بني الطور في حكم الكتاب رابع
أعلى الصواب بعد حاد الرية
دفع كرسى الرية في شمس الدين
عنهما الملك الناصر

الحمد لله الذي شرح صدور عباده انواع الاحسان والخيرات وثرى قلوب عباده بضيء التوفيق لما يجب من رضى
مفروض الحسنات والمبرات وفتح عيون اولى الابصار بنور الهداية والعناية وكشف عنها عطاء النعاني والغواير
تعموا وضوح لم يرسل السلام ليهند واليهما من ابصر نفسه وفعلى فعلها والصلوة والسلام على النبي العربي محمد سيد
الكائينات وسند الموجودات الذي بعث الى كافة الخلايق باوضح الدلائل والبيّنات وعلى الروا ضجابه من نور
الظلمات وبعد فاشتر الدنيا منزل نزود وارحال وموطن فناء وانتقالها ظل زائل ومقيمها ضيف راحل
فطوبى لمن قد مر شبا فرجد واه لراه يوم ينظر المرء ما قدمت يداه ومن جملته من مال الى هذا الطريق كموذى
الى الصواب وجعل رضا ربه حسن ماب الامير المحرم والعرب المحشم افتخار الاعظم والا ماجد فخر
الزعماء الكرام باشر الحسنات المبررات بنوع القرب والطاعات المخصوص بمرئ عواطف ربه الارض والسموات
صاحب السيف والقلم والفخر الامر قورق بك بزميرنا محمد غفر الله لهما الملك الصمد المشتهر بولد شيبك
قد وقف وحبس ونصدق بصدق النبوة وخلص الطوبى علما جانوا من سندان الوقف خبر ما تجد فواند على
مر الدهور والاختصار وطلب المصنات برب آل جهم يوم لا ينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم
اصال عن نفسه وكال عن اخيه الست الشريفة المكرمة العفيفة الخدرة مسلمة خاتون بنت المرحوم المغفور
بميرنا محمد المرفوع بعد نبوت وكالته عنها بذلك بشهادة الشاهدين العادلين وهما العالم المحقق والجر المدقق مولانا
واولانا عنما شربز الحاج امير على المعيد في دار الشفاء والا فامر الناصح زائر الحرمين مولانا الحاج فضل الله بن
خزنجي الامام في قلعة احمدك على نراويد ووزير قطب العارفين وسلطان المحققين ستر الله ولسبى
مقبول حضرت رب العالمين شيخ المشايخ شيخ محمود بن شيخ على الحسيني البغدادي الوفاي الحنفى

المشهر شيخ مهربان رحمهما الله الملك المتان وذلك جميع القرى والمزارع الكائنة كلها بناحية نزارا مزارع
 مدينه سواس حيث عز الوسواس وهي سهم ونصف سهم من جمله خمسة اسهم من ثمارها الكائنة قرب
 ادمرقة ومزرعة الما لوجو لك ولغ وبرازر ومزرعة مراد ابني وفريه صالور مع مزارعها طيب حاجي وچاي
 وبرازر وايونك وفريه سكودو مع مزرعة فراندو وچي بيكار وفريه فوجيق واكدو مع مزارعها وچيچيق وچيچيق
 قراج وبرازر وغير ملح ومزرعة ايجك وقلمرچك واوغر وفيلچق ومزرعة اير طور ماس بجمله ما لها فريه
 والحقوق والتوايع واللواحق والطراف والمرافق وكل حق داخل فيها وخارج عنها وسائر الاراضي والفضا
 عامرها ونعامها وبيادرها وابنارها وكل شئ يعرف بها القريبه والبعيده وكل ما ذكر او لم يذكر بمجموع
 الحقوق على اختلاف انواع ونقاوت اصنافها وبشرط المشيخ الشيخ الكامل العامل مرتب السالكين
 بشيخ امير فوج بز شيخ شمس الدين احمد بن شيخ عبد الباقي اولاد شيخ مهربان واولاده واولاد اولاده
 ما نعتاقوا وتناسلوا ابدًا وقفاً صحيحاً شرعياً مخلداً ممتداً ممتدًا ولا يطله ولا استثناء بقسده
 ولا قيد يعطله فصارت من جميع القرى والمزارع المذكورة سهم ونصف سهم من جمله خمسة اسهم ثلثاً
 ابدياً وجاسر مديا لايبيع ولا يورث ولا يوهب ولا يرهن ولا يسرق ولا يجل لاجل يوم من الله واليوم
 الاخر ان يبدل ولا ان يغيره فمن بدله بعد ما سمعنا فاما الله على الذين يبدلون ان الله سميع عليم فمن سغى
 في تغييره وتبدل فعليله لعنه الله والملائكة والناس اجمعين وقد حكم بصدقه هذا الوقف ونزول الحاكم الموفق
 اعلاه ادا من الله ظلم واعلاه حكماً صحيحاً شرعياً نافذاً لا نزعاً ماسولاً مشهداً عليه عدولاً من المسلمين
 جرى ذلك وحرر في عهده فخر المحامير من شهر ربيع الثاني سنة ثمان وثمانين وتسعمائة بمحض

هو لا تانصير الله بنر وهو لا نا حاجي ابراهيم بنر ومراد چلي بنر هو لا نا
 محمود فقح حاجي على حسن خلف بيري فقح احمد خلف

وفخر الشبان ميرزا محمد بن علي بكر وامير بنر ومراد بنر وسليمان وصالور وغيرهم من اولاد بني حاجي على
 وحيدر بنر مصطفى بك خضر سليمان ابني ابراهيم راغا الى حضر بنر وكاتب الخروف
 حاجي ابراهيم بنر محمد عفا عنهما الملك الصمد